An illustration featuring a hand typing on a laptop keyboard. In the background, several books are stacked vertically, with colors ranging from orange to blue. The overall scene is set against a dark blue background.

Βασικές αρχές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Γιούλη Χρονοπούλου, Οκτώβριος 2020

Πηγές

- Η παρουσίαση στηρίζεται στο ακόλουθο υλικό:
- Ανοιχτό Διαδικτυακό Μάθημα (MOOC) του ΕΑΠ: «Μεθοδολογία της σχολικής εκπαίδευσης από απόσταση» (αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ μέχρι 15/10/20). <https://learn.eap.gr/my/>
- Ανοιχτό Διαδικτυακό Μάθημα (MOOC) του Παν/μίου Αιγαίου: «Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση» (αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ μέχρι 15/10/20) <https://elearn.aegean.gr/>
- «Οδηγός για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό μαθημάτων εξ αποστάσεως», αναρτημένο στο ΙΕΠ <http://iep.edu.gr/el/component/k2/1067-odigos-gia-ton-ekpaideftiko-sxediasmo-mathimaton-eks-apostaseos>
- «Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σχολική πραγματικότητα», επιστημονική τηλε-διημερίδα 25-26/4/2020 από 18 ΠΕΚΕΣ (πρωτοβουλία: ΠΕΚΕΣ Δυτ. Ελλάδας) πρακτικά: <https://pekesexae2020.pdekritis.gr/anartimenes/>

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση (εξαε) και Τεχνολογία

- Δεν ταυτίζονται.
- εξαε υπήρχε και πριν από τα νέα μέσα (δι' αλληλογραφίας).
- Τα νέα μέσα προσφέρουν νέες, πολλαπλάσιες δυνατότητες.
- Αλλά, δεν είναι η τεχνολογία, μα η παιδαγωγική που ενδιαφέρει και διαμορφώνει τις αρχές.
- Δεν αρκεί να έχεις το μέσον, το τεχνικό μέρος, πρέπει να το χρησιμοποιείς ως δράση, για σχεδιασμό, δραστηριότητες.
- Απαιτείται σύνολο αρχών, προϋποθέσεων, ποιότητα εκπαιδευτικού υλικού.

Δύο προσεγγίσεις

Τεχνοκεντρική προσέγγιση:
στο επίκεντρο η τεχνολογία

Παιδαγωγική προσέγγιση:
ποιες οι ανάγκες των
μαθητών, ποιοι οι
μαθησιακοί στόχοι, με
βάση τους οποίους γίνεται
χρήση της τεχνολογίας

Ένα παράδειγμα προβληματισμού*

- Άραγε, τα ψηφιακά μέσα αλλάζουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας;
- Παραμένει βασικό ο κλασικός γραμματισμός.
- Κρίσιμο σημείο η αξιοπιστία των πόρων (έγκυρα και μη έγκυρα μαζί στο διαδίκτυο).
- Διαβάζω – γράφω σε συνεργασία με ψηφιακά εργαλεία.
- Επίσης, το περιβάλλον με διαβάζει και με καταγράφει
- Πώς γράφω το κείμενο: στίξη, παράγραφοι, διαστήματα, γραμματοσειρά, έντονα, αισθητική, κλπ.
- * Τέθηκε από τον κ. Κουτσογιάννη στην τηλε-διημερίδα των ΠΕΚΕΣ

Μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Ασύγχρονη (εκπαιδευτικό υλικό)

Σύγχρονη (υποστήριξη, επικοινωνία, αλληλεπίδραση)

Και οι δύο παιδαγωγικά αναγκαίες

Σημεία – κλειδιά εξΑΕ

Εκπαιδευτικός
σχεδιασμός

Εκπαιδευτικό
υλικό

Εκπαιδευτικός
σχεδιασμός

Εκπαιδευτικός σχεδιασμός

Πιο πολύπλοκος, πιο λεπτομερής

Αποτύπωση εκπαιδευτικής διαδικασίας,
όλων των ενεργειών, δραστηριοτήτων

(τι, πότε, πώς, γιατί θα κάνουν οι μαθητές,
πώς θα αξιολογηθούν, πόσο
αποτελεσματική ήταν η διαδικασία)

Απομακρυσμένη, αλλά όχι απόμακρη
διδασκαλία

Απαιτείται

Οργάνωση

Διαχείριση

Συντονισμός

(εκπαιδευτικού υλικού, μαθητών, εργαλείων,
επικοινωνίας, χρόνου)

Απαραίτητες παράμετροι για σχεδιασμό

Οργάνωση σύγχρονης – ασύγχρονης επικοινωνίας

Διαμόρφωση εκπαιδευτικού υλικού – αναζήτηση εκπαιδευτικών πόρων

Καθοδήγηση – σαφείς οδηγίες

Χρονοδιάγραμμα – ιδιαιτερότητες- ανάγκες μαθητών

Μαθητοκεντρικά, συμπεριληπτικά χαρακτηριστικά

Μαθητοκεντρική προσέγγιση

- Συνδεδεμένη με την εξΑΕ η μαθητοκεντρική προσέγγιση
- (δυνατότητα διαφοροποίησης, εξατομίκευσης – η τεχνολογία δίνει τέτοιες ευκαιρίες, με κατάλληλο σχεδιασμό – διαμοιρασμός πολλαπλού εκπαιδευτικού υλικού).
- Το κέντρο όχι η διδασκαλία, αλλά η μάθηση.
- Όχι τόσο οι διδακτικοί στόχοι (διδασκαλία), όσο τα προσδοκώμενα αποτελέσματα (μάθηση).
- Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη μάθηση (learning design).
- Ενδιαφέρει το τι κάνουν οι μαθητές.

Δηλαδή

- Δεν αρκεί να βρούμε ένα καλό π.χ. βίντεο και να στείλουμε ένα φύλλο εργασίας με δυο ενδιαφέρουσες δραστηριότητες.
- Πρέπει να ενημερώσουμε τους μαθητές, να τους κατευθύνουμε πότε θα το δουν, τι θα κάνουν όσο το βλέπουν, τι θα κάνουν μετά, ποιες δραστηριότητες και με ποια σειρά, πώς θα συνεργαστούν και θα αλληλεπιδράσουν, τι περιμένουμε από εκείνους, πώς θα τους αξιολογήσουμε, κλπ.

Διαχείριση χρόνου

- Πολύ σημαντική στην εξΑΕ
- Αναγκαίο το χρονοδιάγραμμα με τα εξής:
- Πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια πόσο χρόνο πρέπει να αφιερώσουν στο εκπαιδευτικό υλικό και στις δραστηριότητες.
- Πρέπει να αναφέρεται, δηλ., ο εκτιμώμενος χρόνος για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων (χρόνος μπροστά σε οθόνη, αυτό-οργάνωση).
- Πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένο πρόγραμμα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας (πότε θα κάνουμε τηλεδιασκέψεις, πότε θα αναρτήσουμε υλικό), π.χ. ανά εβδομάδα.

Επικοινωνία με διάφορα μέσα

Βαθμός και μέσα επικοινωνίας: σημαντικό μέρος του σχεδιασμού

Λεκτική: σύγχρονη – ασύγχρονη
προφορική – γραπτή

Σύγχρονη: προσομοίωση της φυσικής, διαμοιρασμός αρχείων, live chat (σύγχρονη γραπτή), προφορική

Ασύγχρονη: ευέλικτη, forum, κλπ. - γραπτή

Το βέλτιστο

Συνδυασμός σύγχρονης –
ασύγχρονης: Μεικτή
μέθοδος

Συνδυασμός
αλληλεπίδρασης –
αυτονομίας /
αυτορρύθμισης μαθητών

Σύγχρονη εκπαίδευση - προετοιμασία

εξοπλισμός

εξοικείωση με
εργαλείο

πρόβα με
συναδέλφους

δυνατότητα
πρόσβασης
παιδιών

διαμόρφωση
προγράμματος

ενημέρωση

Σύγχρονη εξΑΕ

Προϋπόθεση:
προσβασιμότητα /
συμμετοχή όλων

Σύγχρονη εξΑΕ

Θετικά

- Αμεσότητα, ζωντάνια
- Αίσθηση οικειότητας
- Αίσθηση του ανήκειν σε κοινότητα
- Δέσμευση

Αρνητικά

- Μείωση αυτονομίας
- Μείωση ευελιξίας
- Δέσμευση χρόνου, εξοπλισμού μαθητών

Ασύγχρονη εξΑΕ

Θετικά

- Ευελιξία χρόνου, τόπου, ρυθμού
- Χρόνος αναστοχασμού, εμβάθυνσης, προετοιμασίας
- Μακροπρόθεσμα αίσθηση οικειότητας
- Όταν η επικοινωνία είναι ανάμεσα σε πολλούς (forum) δέσμευση συμμετοχής

Αρνητικά

- Έλλειψη ζωντάνιας, αμεσότητας, αίσθησης επικοινωνίας
- Δυσκολότερη η δέσμευση (Ο εκπαιδευτικός πρέπει να βρει τεχνικές δέσμευσης)

Τελικά

Οι δύο μορφές
αλληλοσυμπληρώνονται,
αλληλοϋποστηρίζονται

Η εκπαίδευση των
παιδιών είναι μία και
ενιαία

Σύγχρονη εξΑΕ

Απαιτεί παιδαγωγικό σχεδιασμό

Παιδαγωγικό συμβόλαιο
(σεβασμός σε όλα τα παιδιά, όχι
σχολιασμοί)

Ενημέρωση μαθητών, γονέων
για: διάρκεια, πρόγραμμα, ρόλο
τηλεδιάσκεψης, τρόπο, κανόνες

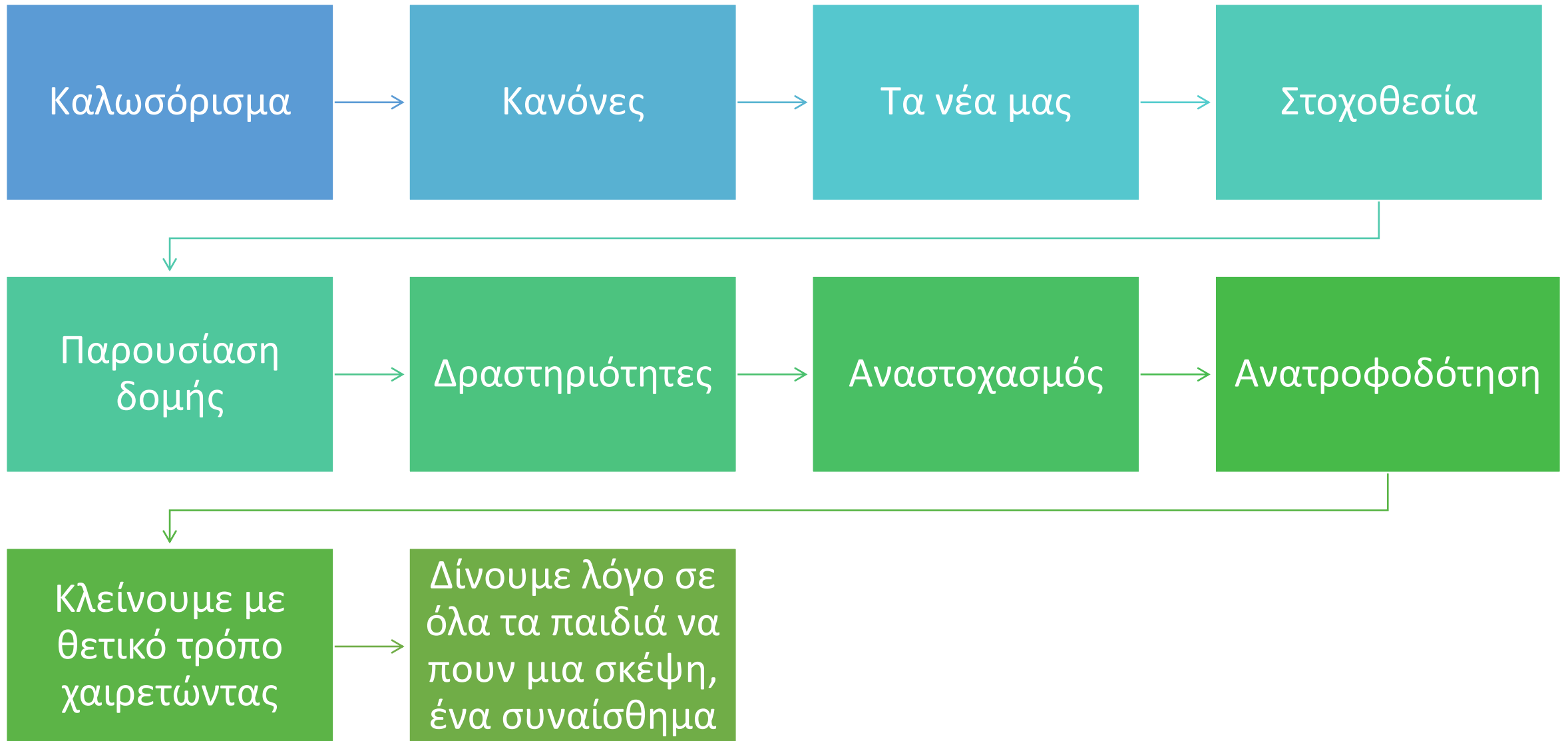
Σύγχρονη ΕξΑΕ

- **Διάρκεια:** εξαρτάται από αριθμό μαθητών, από συχνότητα, στοχοθεσία, δραστηριότητες.
- **Ρόλος:** επικοινωνία (μαθητών – εκπαιδευτικού, μαθητών μεταξύ τους, άρση αίσθησης απομόνωσης), υποστήριξη ασύγχρονης, προσέγγιση του διά ζώσης μαθήματος.
- **Τρόπος:** ενθάρρυνση για συμμετοχή όλων, σεβασμός, διαλογική διαδικασία.

Σύγχρονη ΕξΑΕ

- **Κανόνες** (επαναλαμβάνονται κάθε φορά): εξάσκηση στη χρήση μικροφώνων, απαγόρευση βιντεοσκόπησης (προς γονείς), κανόνες ασφαλούς διαδικτύου, καλύτερα κλειστές κάμερες για την ασφάλειά τους, γενικά όχι προσωπικές πληροφορίες, στοιχεία κατοικίας, οικονομικής κατάστασης, κλπ.
- (Στην εξΑΕ εμπλέκονται περισσότερο οι γονείς -ιδίως στις μικρές τάξεις: παρέχουν τα μέσα, βοηθούν, παρακολουθούν.)
- **Κατά την τηλεδιάσκεψη**: σαφείς μαθησιακοί στόχοι, σύνδεση με ασύγχρονη, σύντομες δραστηριότητες (π.χ. βλέπουμε σύντομο βίντεο και το συζητάμε), ανατροφοδότηση για υλικό ασύγχρονης.

Ενδεικτική δομή τηλεδιάσκεψης

Σύγχρονη

- Προσομοίωση φυσικής τάξης – οικειότητα (αλλά όχι ταύτιση με φυσική τάξη)
- Ο εκπαιδευτικός διαμεσολαβεί
- Όχι μόνο διάλεξη, αλλά εμπλοκή μαθητών
- Ο εκπαιδευτικός οργανώνει την αλληλεπίδραση
- Ανάθεση δραστηριοτήτων, αλλά όχι υπερφόρτωση
- Κανόνες συμμετοχής, έλεγχος τήρησης
- Σαφείς διαδικασίες αξιολόγησης
- Ενθάρρυνση συμμετοχής – ζεστή ατμόσφαιρα, κλίμα αποδοχής, θετική ανατροφοδότηση, απάντηση ερωτήσεων.

Δραστηριότητες

- Μπορούμε να συζητήσουμε ένα σύντομο κείμενο, μία φωτογραφία, μία αφίσα, ένα πληροφοριογράφημα, ένα έργο τέχνης ή ένα γεγονός της επικαιρότητας ή κάποια παγκόσμια ημέρα (π.χ. στην παγκόσμια ημέρα βιβλίου τα παιδιά παρουσιάζουν τα αγαπημένα τους βιβλία).

Ασύγχρονη:
Συστήματα
διαχείρισης
μάθησης
(πλατφόρμες e-
class, e-me)

- Λειτουργίες:
 - Διαχειριστικό εργαλείο
 - Αποθετήριο
 - Μέσο καταγραφής και παρακολούθησης εκπαιδευτικής διαδικασίας
 - Μέσο επικοινωνίας
 - Μέσο δημιουργίας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
 - Μέσο αξιολόγησης – αυτοαξιολόγησης

Ασύγχρονη

Ανεβάζουμε υλικό σε πλατφόρμα, επειδή έχει πολλά εργαλεία, δεν χρειάζεται τεχνικές γνώσεις, έχουμε χρόνο σχεδιασμού, αξιοποιούμε υλικό, στέλνουμε ανατροφοδότηση, δημιουργούμε δραστηριότητες, αξιολογούμε και δίνουμε εργαλεία αυτοαξιολόγησης.

Χρειάζονται σαφείς οδηγίες σε φιλικό ύφος και καλαίσθητη παρουσίαση, οι ενότητες του υλικού με απλές οδηγίες, σύνδεση με διαφορετικές πηγές πληροφοριών. Δηλαδή, οδηγός μελέτης.

Ασύγχρονη Αναγκαία στοιχεία

Φιλικό ύφος

Κατάτμηση ύλης

Χρονοδιάγραμμα

Πότε θα δοθεί ανατροφοδότηση

Πότε θα θέσει απορίες

Πώς θα δουλέψει

Οδηγίες με σαφήνεια

Στοχοθεσία: τι θα μάθουν τα παιδιά

Πόσος χρόνος θα χρειαστεί η δραστηριότητα

Ασύγχρονη σε συμπληρωματική λειτουργία

- Στη μεικτή μέθοδο, που είναι προτιμότερη, το ασύγχρονο τμήμα αναφέρεται κυρίως στην παροχή υλικού, ανάθεση - αξιολόγηση εργασιών, ασύγχρονη επικοινωνία με μαθητές, παροχή διευκρινίσεων, μαθησιακή – ψυχολογική υποστήριξη.
- Τα συστήματα διαχείρισης μάθησης προσφέρουν ένα οργανωμένο περιβάλλον για παροχή υλικού, ανάπτυξη – έλεγχο δραστηριοτήτων.
- Μπορεί (και καλό είναι) να χρησιμοποιείται έτσι κι αλλιώς, ως συμπλήρωμα της διδασκαλίας (π.χ. αντί για φωτοτυπίες).

Ασύγχρονη μόνο

- Αν χρησιμοποιείται μόνον η ασύγχρονη, τότε είναι αναγκαία:
- κινητοποίηση ενδιαφέροντος μαθητών
- σύνδεση με διδαχθείσα ύλη
- παρουσίαση περιεχομένου σε μικρότερα τμήματα με αλληλουχία και με διαφορετικά μέσα (κείμενο, εικόνα, ήχο, βίντεο)
- μαθησιακές δραστηριότητες για εφαρμογή και ανατροφοδότηση
- οργάνωση ενεργού συμμετοχής μαθητών, τρόπους αξιολόγησης
- το εκπαιδευτικό υλικό και οι δραστηριότητες να είναι σχεδιασμένα ώστε να υποστηρίζουν και να καθοδηγούν τους μαθητές σε αυτόνομη κατεύθυνση.

Εκπαιδευτικό
υλικό

Εκπαιδευτικό υλικό

- Ο κύριος πυλώνας του εκπαιδευτικού σχεδιασμού είναι το υλικό.
- Παίρνει τρόπον τινά τη θέση του δασκάλου.
- Αναλαμβάνει μέρος του ρόλου του εκπαιδευτικού: προκαλεί ενδιαφέρον, καθοδηγεί, θέτει ερωτήματα, ανατροφοδοτεί, επεξηγεί, ελέγχει, κλπ. («ένας δάσκαλος σε ετοιμότητα»).
- Το εξΑΕ υλικό πρέπει να είναι αυτόνομο (να στέκεται από μόνο του χωρίς υποστήριξη προφορικού λόγου), να επεξηγεί, να συνοψίζει, να δίνει ευκαιρίες αυτοαξιολόγησης, «διαλόγου».
- Πρέπει εξ αρχής να ενημερώνει κάθε μαθητή για το: τι να κάνει, γιατί, πότε, πώς, αν το έκανε σωστά.
- Να περιλαμβάνονται: στόχοι, χρονοδιάγραμμα, τρόποι επικοινωνίας, ερεθίσματα, ανατροφοδότηση - φιλικό ύφος.

Χαρακτηριστικά

- Γράφονται:
- Στόχοι – προσδοκώμενα αποτελέσματα
- Συνδεδειγμένα – επεξηγηματικά κείμενα (συνόψεις, γέφυρες, επεξηγήσεις)
- Ευκαιρίες ανατροφοδότησης (δραστηριότητες, παιχνίδια, σενάρια)
- Έλεγχος επίδοσης (τεστ αυτοαξιολόγησης)
- Μη γλωσσικά στοιχεία (εικόνες, γραφήματα, οπτικοακουστικά – σημαντικό πλεονέκτημα), εμπλουτισμός, απεικόνιση περιεχομένου
- Πληροφορίες για τη διαδικασία μελέτης (χρόνος, άλλες πηγές, σειρά πλοήγησης, κλπ.) σαφείς οδηγίες
- Διάλογος με τους αναγνώστες, απεύθυνση συχνή, οικεία, με χιούμορ, προτάσεις δράσεων, απλή γλώσσα, επεξηγήσεις. Να μην αφήνει έξω ό, τι θα διατυπωνόταν με προφορικό λόγο – Ο δάσκαλος θα είναι παρών μέσω του υλικού.

Χρειάζεται:

- Για τα προσδοκώμενα αποτελέσματα χρήση ρημάτων που καθορίζουν συγκεκριμένη δραστηριότητα (π.χ. να αναγνωρίζετε, να περιγράφετε, κλπ.)
- Ανά διαστήματα, μικρά τεστ αυτοαξιολόγησης (έστω τσεκάρισμα ή υπενθύμιση, π.χ. «θυμήθηκες να ξεκινήσεις με την αναφορά στο θέμα;»)
- Αλλά και ερωτήσεις εισαγωγικές, επαναληπτικές, κλπ.
- Σχολιασμός στις απαντήσεις, όχι απλώς επισήμανση σωστού ή λάθους.
- Προσαρμογή του έντυπου υλικού που έχουμε σε κατάλληλο για εξΑΕ (με τα χαρακτηριστικά που επισημάναμε).
- Δραστηριότητες: ποικίλες, ελκυστικές, σαφείς, με παραδείγματα, με εκτιμώμενο χρόνο, διαβαθμισμένης δυσκολίας, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης.
- Αναφορά πηγών.

Προτάσεις δραστηριοτήτων

- Ανάγνωση σύντομου κειμένου – συζήτηση
- Συμπλήρωση κειμένων
- Παρακολούθηση σύντομου βίντεο – συζήτηση
- Καταγραφή – σύνθεση απόψεων
- Ακρόαση μουσικής – αποτύπωση συναισθημάτων
- Συγκρίσεις – ταξινομήσεις
- Περιηγήσεις σε μουσεία – συζήτηση
- Αφηγήσεις
- Στοχευμένη αναζήτηση πληροφοριών
- Παιχνίδια γνώσεων

Διδακτικές προσεγγίσεις

Παρουσιάσεις, μελέτες περίπτωσης, επιδείξεις, παιχνίδια ρόλων, πρότζεκτ, κλπ.

Καθοδηγούμενη συζήτηση (forum, email, chat, τηλεδιασκέψεις)

Συνεργατική εργασία (forum, email, chat, τηλεδιασκέψεις, wiki, blog, διαμοιραζόμενα έγγραφα)

Το εξΑΕ
εκπαιδευτικό υλικό
μπορεί να είναι

Νέο υλικό

Μετασχηματισμός συμβατικού
υλικού σε ΕξΑΕ

Σύνθεση νέου υλικού με
αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων

Αυτόσιο έτοιμο υλικό για
ΕξΑΕ

Εκπαιδευτικό υλικό

- Αποτελεί σύνθεση μέσων διδασκαλίας και εργασίας.
- Η βασική λειτουργία του εκπαιδευτικού υλικού: παρουσίαση περιεχομένου μελέτης και εργασίας στον μαθητή, διαμεσολαβώντας μεταξύ καθημερινής πραγματικότητας και του συγκεκριμένου περιεχομένου.
- Πρέπει να αντισταθμίζει την έλλειψη διά ζώσης επικοινωνίας.
- Διαλογικός και επικοινωνιακός χαρακτήρας περιεχομένου.

Πρέπει να
χαρακτηρίζεται
από:

- Χρήση απλής και φιλικής γλώσσας
- Παροχή δυνατοτήτων για πολυτροπική επεξεργασία
- Παροχή πλαισίου για επεξεργασία και εφαρμογή πληροφοριών
- Διάρθρωση περιεχομένου ώστε ο μαθητής να γνωρίζει τι μαθαίνει (περιεχόμενο), γιατί (στόχοι), τι μπορεί να κάνει με αυτά, ποια βήματα να ακολουθήσει για επίτευξη στόχου (μέθοδος), πώς μπορεί να ελέγξει την απόδοσή του (ασκήσεις αυτοαξιολόγησης), πώς μπορεί να λάβει ανατροφοδότηση.

Πρέπει να
χαρακτηρίζεται
από:

- Παροχή διαφορετικών μορφών και περιβαλλόντων εργασίας
- Παροχή διαδραστικών στοιχείων για οπτικοποίηση και επεξήγηση περιεχομένου
- Παραθέσεις, εξηγήσεις, συμβουλές για τον τρόπο εργασίας
- Δημιουργία συμβουλευτικού πλαισίου επικοινωνίας και δυνατότητα συνεργασίας μέσω διαδικτυακών κοινών εγγράφων, τηλεδιάσκεψης, κλπ.
- Παιδαγωγική εμπύχωση.

Ανατροφοδότηση - Αυτοαξιολόγηση

Κομβικά στοιχεία
στην ΕΞΑΕ

Αλληλοσυνδεόμενες
έννοιες – σύνδεση
με εκπαιδευτικό
υλικό

Ανατροφοδότηση

Αντίδραση, σχόλιο
εκπαιδευτικού ή/και
συμμαθητών

με στόχο τη βελτίωση, τον
αναστοχασμό, την κάλυψη
της απόστασης ανάμεσα σε
όσα έχουν μάθει και σε όσα
προσδοκούνται.

Χαρακτηριστικά ποιοτικής ανατροφοδότησης

φιλικό, ενθαρρυντικό ύφος

άμεση, συστηματική, επαρκής (με επεξηγήσεις)

εστιάζει σε ενέργειες που μπορεί να κάνει το παιδί, και απλές δραστηριότητες

συνδέει την απόδοση με σαφείς στόχους και αναμενόμενα αποτελέσματα

προωθεί αναστοχασμό, διάλογο, συμβάλλει σε αυτοεκτίμηση

μπορεί να μη συνοδεύεται από βαθμολογία

συνδυάζεται με αυτοαξιολόγηση και δεύτερη προσπάθεια

Ανατροφοδότηση με πολλούς τρόπους

σε κάθε μαθητή ξεχωριστά

στην τηλεδιάσκεψη προφορικά

σε ξεχωριστό αρχείο που θα αποσταλεί

αυτόματα σε κουίζ

μέσω τεχνολογίας (εικόνες, ηχητικό αρχείο, βίντεο κ.ά.)

(με βαθμό και περιγραφικά)

Αυτοαξιολόγηση

- Κεντρική θέση στην ΕΞΑΕ (μαζί με αυτορρύθμιση, αυτοέλεγχο, αυτοδέσμευση).
- Ευθύνη του μαθητή για τη μαθησιακή του διαδρομή, κριτική στάση, ξεκινά ως εξωτερική και εξελίσσεται σε εσωτερική διαδικασία.
- Τα κριτήρια μπορεί να δίνονται από τον εκπαιδευτικό ή το εκπαιδευτικό υλικό ή να διαμορφώνονται από κοινού.

Επίσημα αποθετήρια - Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι

- Φωτόδεντρο:
- Μαθησιακά αντικείμενα <http://photodentro.edu.gr/lor/>
- Εκπαιδευτικά βίντεο <http://photodentro.edu.gr/video/>
- Εκπαιδευτικό λογισμικό <http://photodentro.edu.gr/edusoft/>
- Ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές <http://photodentro.edu.gr/oep/>
- Υλικό χρηστών <http://photodentro.edu.gr/ugc/>
- Πολιτισμός <http://photodentro.edu.gr/cultural/>
- Αίσωπος <http://aesop.iiep.edu.gr/senaria>
- Europeana <https://teachwitheuropeana.eun.org/>
<https://pro.europeana.eu/page/education>
- <http://edu-gate.minedu.gov.gr/>
- <http://www.edutv.gr/>

Δεν ξεχνάμε δύο σημαντικά ζητήματα

Πνευματικά
δικαιώματα
δημιουργών

Προσωπικά
δεδομένα
μαθητών /
εκπαιδευτικών

Καλή
επιτυχία!